

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Relanceplan Vlaamse Veerkracht – Digitalisering Asset Management Aquafin
(VV 59)

Samenvatting

Een goede werking van de bovengemeentelijke afvalwater- en hemelwaterinfrastructuur in Vlaanderen is cruciaal voor de waterkwaliteit in onze beken en rivieren. Een verdere digitalisering van het beheer is noodzakelijk om zowel financieel als functioneel de beste beslissingen te nemen op het vlak van onderhoud en investeringen. Zo houden we de infrastructuur op een efficiënte en duurzame manier in een goede toestand. De digitalisering ondersteunt hierdoor niet alleen het behoud van de verbeterde waterkwaliteit, het draagt ook bij tot het betaalbaar houden van de waterfactuur voor de burger.

Deze nota beschrijft de inhoud van het digitaliseringsproject en bevestigt de relancemiddelen waardoor dit project mogelijk wordt.

1. SITUERING**A. PROBLEMATIEK**

De gemiddelde leeftijd van de bovengemeentelijke afvalwater- en hemelwaterinfrastructuur in het Vlaamse Gewest neemt toe. De infrastructuur bestaat momenteel uit meer dan 300 waterzuiveringsinstallaties, 6.500 km leidingen en 1.700 pompstations. De infrastructuur is cruciaal voor de waterkwaliteit in Vlaanderen.

Naarmate de kwaliteit van het oppervlaktewater in het Vlaams Gewest verbetert, voor een belangrijk deel dankzij alle investeringen van de laatste drie decennia in waterzuiveringsinfrastructuur, wordt de betrouwbaarheid en performantie van het patrimonium steeds belangrijker. Om de risico's op faling zo klein mogelijk te houden, zetten we verder in op digitalisering. Potentiële falingen die we hierdoor kunnen vermijden zijn bijvoorbeeld uitval van cruciale onderdelen in het zuiveringsproces zoals pompen, beluchtingssystemen, sturingen, elektrische installaties, automatische procesbewaking of veiligheidsvoorzieningen. Falingen kunnen zich ook voordoen in het rioolstelsel: leidingen met onvoldoende reststerkte kunnen instorten, via niet-waterdichte leidingen kan

grondwater instromen waardoor ondergrondse holtes ontstaan en grote zinkgaten in het wegdek. De gevolgen van falingen kunnen bijgevolg ernstig zijn:

- Achteruitgang van de oppervlaktewaterkwaliteit
- Veiligheidsrisico's
- Hogere herstelkosten indien curatief moet ingegrepen worden
- Schade aan wegen, gebouwen, nutsvoorzieningen, ...
- Indirecte gevolgkosten verbonden aan bijvoorbeeld verkeershinder
- Wateroverlast
- Tijdelijk niet kunnen voldoen aan de Europese eisen voor de sanering van Stedelijk Afvalwater (Richtlijn 91/271/EEG)

Via digitalisering en gebruik van data over de ligging, toestand, werking en levensduur van de assets kan de meest optimale onderhouds- en investeringsstrategie toegepast worden. In het relanceplan "Vlaamse Veerkracht" is het project VV59 "Digitalisering Asset management Aquafin" voorzien om deze ambities versneld te kunnen realiseren, zodat we de waterkwaliteit kunnen blijven verzekeren en tegelijk de waterfactuur betaalbaar houden.

B. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Het project geeft invulling aan de doelstelling van het regeerakkoord: "De Vlaamse Regering zal alles in het werk stellen om de Europese waterkwaliteitsdoelstellingen te halen volgens de Europees gestelde timing." De beleidsnota Omgeving gaat hier dieper op in: "Innovatieve technieken voor [...] de onderbouwing van het waterbeleid krijgen de volle aandacht". Het project geeft ook invulling aan de uitvoering van de Stroomgebiedbeheerplannen en het Maatregelenprogramma (beleidsdoelstelling 12.3.1 OD 1).

Het project geeft ook invulling aan het Vlaams Regeerakkoord om Vlaanderen uit te bouwen tot een slimme Regio met performante fysieke en digitale infrastructuur. Het project draagt bovendien bij in de totstandkoming van "authentieke gegevensbronnen" om met kwalitatieve basisdata een betere publieke dienstverlening en besluitvorming mogelijk te maken. Het project sluit aan bij de beleidsdoelstelling "digitale transformatie" zoals vermeld in het Relanceplan van de Vlaamse Regering. Meer specifiek om snelle en effectieve besluitvorming mogelijk maken op basis van data.

C. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het advies van de Inspectie van Financiën op deze nota werd verkregen op 21 september 2021.

Het begrotingsakkoord werd verleend op 18 oktober 2021.

2. INHOUD

Om de bovengemeentelijke afvalwater- en hemelwaterinfrastructuur in het Vlaamse Gewest in optimale toestand te houden zijn onderhoud en investeringen noodzakelijk. De gemiddelde leeftijd van leidingen, pompstations en afvalwaterzuiveringsinstallaties neemt bovendien toe. Om de budgetten die nodig zijn voor dit onderhoud en deze investeringen zo beperkt mogelijk te houden, richt het relanceproject zich op een versnelde digitalisering van het asset management. De data die hiermee gegenereerd worden geven inzicht in de toestand,

betrouwbaarheid, kans op falen en verwachte levensduur van de infrastructuur. Dit maakt het mogelijk om slimmere, gerichtere en optimale onderhouds- en investeringsbeslissingen te nemen. Zo beperken we de kosten en kunnen we de waterfactuur de komende jaren betaalbaar te houden. Het digitaliseringsproject is daarnaast ook noodzakelijk om de verbeterde waterkwaliteit te verzekeren en te voldoen aan de Europese eisen voor de sanering van Stedelijk Afvalwater (Richtlijn 91/271/EEG) .

Het digitaliseringsproject project bestaat uit 5 deelprojecten:

1. **Assets – Levenscyclusbeheer & investeringsmanagement** voor het maken optimale investeringsbeslissingen
2. **Assets - optimalisatie van onderhoud** zodat het juiste onderhoud op het juiste moment wordt uitgevoerd en de effectiviteit van onderhoudswerkzaamheden verhoogt door precies op het goede moment in te grijpen, niet te vroeg maar zeker ook niet te laat. Het resultaat is een hogere beschikbaarheid en betrouwbaarheid van de assets en hogere efficiëntie
3. **Proces- en performantiemeting & opvolging** wat onder meer zorgt voor een naadloze, kwalitatieve en toekomstgerichte data-uitwisseling met andere actoren binnen het volledige watersysteem en zelfs daarbuiten
4. **Portfolio planning incl. GIS-data-uitwisseling** om infrastructuurkaarten beschikbaar te kunnen stellen via open data
5. **BIM (Bouwwerkinformatiemodel)** – voor een verbeterde samenwerking met studiebureaus & aannemers door samen aan één gemeenschappelijk BIM ontwerp te werken; van ontwerp tot as-built. Door een accuraat digitaal model van het project op te bouwen vanaf het begin wordt de kans op fouten en vergissingen tijdens ontwerp en uitvoering gereduceerd en zorgt dit voor efficiëntiewinsten in de samenwerking tussen alle betrokken partijen in het bouwproces. Bovendien zorgt dit voor een vlotte overdracht naar het operationeel beheer en het asset management.

Het project zal ingedeeld worden in enkele grote fasen ('agile' methodologie). Het verzekert een betrouwbare basis(asset)infrastructuur voor performante en veilige dienstverlening en datadeling. De inzichten die voortvloeien uit de data garanderen een kostenefficiënte inzet van middelen door het juiste onderhoud en de juiste investeringen op het juiste moment. Het bevordert bovendien een diepere samenwerking met de partners in de watersector.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De kosten van dit project worden deels gedragen door reguliere middelen van Aquafin en deels via bijkomende financiering. Het programma loopt tot 2030. De totale kost wordt geraamd op 22,6 miljoen euro en zal in de loop van het project verder geüpdatet worden. Na uitzuivering voor de netto-kosten van regulier personeel die hiervoor vrijgemaakt wordt en reguliere niveaus van investeringen en maintenancekosten bedraagt de geraamde

projectkost 17,2 miljoen euro tot 2030. Via het relancebudget Vlaamse Veerkracht wordt, voor deze legislatuur, 9 miljoen euro voorzien zodat een versnelling gerealiseerd kan worden voor de ambities tegen 2025. Deze financiering focust zich voornamelijk op deelprojecten Asset – Levenscyclusbeheer (AO-1), Assets – Optimalisatie Onderhoud (AO-2) en Portfolio planning (AO-4) en zijn in lijn met de Green Deal en digitale ambities van Europa. De middelen uit het relanceplan zijn hierbij essentieel om de ambities waar te maken.

Dankzij het relancebudget wordt een digitalisering van het asset management van de bovengemeentelijke saneringsinfrastructuur mogelijk gemaakt zodat optimale onderhouds- en investeringsbeslissingen kunnen gemaakt worden om de infrastructuur in goede toestand te houden en waterkwaliteit verzekerd blijft.

Rapportering en opvolging van de kosten wordt voorzien via de monitoringtool van de Vlaamse Overheid en via het financieel verslag van Aquafin wat een transparante opvolging garandeert.

De financiering verloopt volledig via de bestaande processen van de beheersovereenkomst tussen Aquafin en het Vlaamse Gewest. Aangezien de middelen vanuit het relanceplan via het MINA-fonds gealloceerd worden aan de werkingstoelage aan de drinkwatermaatschappijen, worden de middelen in 2021 onmiddellijk aangewend binnen de ESR-kring van de Vlaamse overheid.

De middelen voor dit project zullen herverdeeld worden uit de relanceprovisie (CB0-1CBG2AH-PR) naar de dotatie van de DAB MINAfonds (QB0-1QCE2OX-IS met onderliggende basisallocatie QB0 1QC933 6131), en vervolgens naar het begrotingsartikel QBX-3QCE2DC-WT (DAB MINAfonds – werkingstoelage drinkwatermaatschappijen). Er zal op dit artikel een aparte basisallocatie (QBX 3QC919 3131) worden aangemaakt waarop de uit de relanceprovisie herverdeelde middelen zullen worden gealloceerd. Volgend vereffeningskader wordt voorzien in kEuro binnen de niet-ESR geconsolideerde begroting van NV Aquafin:

- VAK/VEK 2021 : 4.500
- VAK/VEK 2022 : 4.500

Inspectie van Financiën heeft voorliggend dossier op 21 september 2021 gunstig geadviseerd.

Conform artikel 31 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 17 mei 2019 ter uitvoering van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019 werd het begrotingsakkoord gevraagd op 30 september 2021. Het begrotingsakkoord werd verleend op 18 oktober 2021.

B. ESR-TOETS

Het ESR-effect van deze Vlaamse Veerkracht-maatregel valt integraal in 2021.

D. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand, personeelsbegroting, begrotings- en informaticabudgetten van de Vlaamse Gemeenschap, zodat het akkoord van de Vlaamse minister bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling niet vereist is.

E. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de financiën of het personeel van de lokale besturen. Een positieve weerslag voor de lokale besturen wordt verwacht, omdat de verbeterde Aquafin data-uitwisseling de lokale besturen kan helpen om de juiste beslissingen te nemen.

4. VERDER TRAJECT

Het digitaliseringsproject wordt opgestart na goedkeuring van deze nota op de Vlaamse Regering. Uitvoering en coördinatie van dit project gebeurt door Aquafin die ook de verantwoordelijke entiteit is om in opdracht van het Vlaamse Gewest de betreffende infrastructuur te beheren.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar goedkeuring te hechten aan de budgettoewijzing van de relancemiddelen, zoals voorzien in deze nota, voor digitalisering Asset Management Aquafin.

2° de Vlaamse minister, bevoegd voor Omgeving, te belasten met de verdere uitvoering van deze beslissing.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR